

Telegraful Român.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze

Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Alte vremi, alte probleme.

De Dr. Ioan Stanciu,
par. gr.-or. român.

Fără îndoială, că timpurile prin care trecem sunt timpuri de o reformă pe toate terenele. Se va schimba radical nu numai harta bătrânei Europe, ci chiar și referințele economice și sociale, ca urmare sau ca și cauză a schimbării sufletelor. Nu-i tot una, dar e indiferent deocamdată. Fapt e, că acum se frământă istoria acestor uriașe prefaceri. Oamenii duși în tranșee au lăsat aici belșug din toate, iar reîntorcându-se vor afla lipsă în toate. Au fost răpiți de vârtejul războiului din mijlocul bunăstării și al fericii, iar acum se reîntorc la sărăcie și durere. Nici sufletul nu le mai poate fi cel vechiu; în mijlocul atâtor lupte s'a petrificat și a devenit nepăsător și nesimțitor pentru înțelegerea durerilor altora. Apoi cei de acasă! Aici o văduvă îndurerată, colo o mamă sau tată rămas fără sprijin, aici multime de copii orfani, colo frați și surori îndurerăți. Iar ca ceva general, ca un fir roșu este durerea după cei căzuți sau schilavi și teama continuă pentru cei de pe câmpul de luptă. Câtă prefacere ne-au adus și ne vor aduce vremile triste prin care suntem nevoiți a trece!

Dacă nu regresăm, apoi cu siguranță stagnăm și pe terenul economic și pe cel cultural. Lipsa brațelor muncitoare produce o prea mare încordare de muncă la cei de acasă, la copii nevârșnici, la femei și bătrâni neputincioși. Desigur, că băieții în etate fragedă nu vor putea cerceta școala regulat, iar lucru prea greu pentru ei are influență desastroasă asupra dezvoltării lor spirituale și corporale, — abstrăgând de la enorma pierdere ce o suferă dezvoltarea noastră culturală. Ne vom pomeni, că generația tineră din timpul războiului ne va arăta un procent cu mult mai mare de analfabeți. Ce-ace nici nu e tare de mirat, socotind toate împrejurările prin care trece și trăește populațiunea dela sate mai ales.

Eată și numai două din multele chestiuni importante, ridicate: la suprafață de vremile abnormale alinarea multelor dureri, și promovarea culturii. Ambele își cer locul prim în preocupările noastre. Merită deci să le analizăm puțin și cunoscându-le să ne silim a afla balsamul corespunzător, cu care rana mai ușor să se poată vindeca. Notez, că am credință fermă, că delăturând cel puțin în parte durerile și jalea din mijlocul nostru, totodată am făcut un serviciu mare culturii noastre. În urmare, atențiunea noastră să se îndrepte mai mult asupra acelor, cari satisfăcute fiind, vor trage după sine și promovarea culturii noastre.

Intre ranele de vindecat și durerile de alinat ocupă locul prim fără îndoială mulțimea orfanilor rămași

fără tată și deci fără sprijinul de lipsă, în timpurile acestea foarte grele de trai, atât din punctul de vedere al alimentației, cât și din punctul de vedere al îmbrăcămintelor. Două necesități de primul rang, pe lângă cari se asociază și chestia viitorului acestor orfani. Poate încă le și prevalează. Doar chiar și orfelinatele noastre sunt isvorâte din nobilul indemn de-a crea și asigura un viitor mai bun și mai sigur orfanilor noștri. Acțiunea întreprinsă însă nu ar trebui lăsată în voia întâmplărilor, ci trebuie continuată pe alte căi și cu alte mijloace ducătoare la nobilul și umanul scop.

Orfelinatele noastre nu se vor putea susține din colectele întreprinse și nici din cele ce se vor mai întreprinde. Poporul și credincioșii noștri nu înțeleg încă în deajuns datorințele acestea sfinte; de aceea apoi odată dau cam cu mână strânsă, și de rușine, și de silă, și din indemn nobil, dar nici atunci nu dau după cum ar putea da în urma stărei materiale; iar a doua oară, respective la a doua colectă nici pe jumătate nu s'ar aduna. Colecta este bună ca bază a unei instituțiuni, dar ca isvor permanent de trai nu poate servi, deoarece vecinic este espusă fluctuațiilor și eventualităților. Iar nouă ne trebuie o comoară sigură, pentru că scopul e prea nobil și merită să fie ca atare luat în considerare. S'ar putea deci la noi să se ridice bunăoară darea culturală la cel puțin dublu, care plus ar putea fi întrebuințat la susținerea orfelinatului nostru.

Să nu se creadă, că în modul acesta s'ar ridica prea tare darea culturală. Nici decum nu ar fi insuportabilă. Doar ca dare culturală și așa cei mai mulți plătesc numai câte 30 fileri, o sumă foarte mică, și tot mică ar rămâne ea și dacă s'ar urca la 60 fileri, s'au chiar la 1 cor. ca minim. Ei, faceți numai socoteala, că suma aceasta din câte ouă se poate scoate? Apoi economii mai bogăți ușor pot suporta cu una sau două coroane mai mult. Nici nu observă, și dacă observă nu zic nimic. Dar dacă pe calea colectei le cereți, — observați numai vre-o câteva cazuri caracteristice, peste care poate toți ați dat.

Eu și cu colegul meu am agitat ideea orfelinatului săptămâni de-a rândul, în și afară de biserică. Am umblat din casă în casă, împreună cu epitropii și totuși nu am putut colecta mai mult decât 550 coroane, o sumă, cu care nu știu alții, eu însă nu am fost mulțumit deloc. Avem în comună și doi bogăți, dintre cari unul nu a dat nimic sub cuvânt că pentru fleacuri (!) de acestea nu dă bani, iar celălalt «nu a fost acasă» și așa asemenea n'a dat nimic, — deși putea oferi în biserică în atâtea Dumineci o sumă oarecare, dacă dorea să ajute orfelinatul cu ceva.

Altădată am umblat prin comună, noi preoții, notarul, învățătorii

și membrii din primăria comunală, ca să adunăm bucate: grâu, cucuruz, crumpene, fasole etc. pentru ajutorarea celor lipsiți din comună. Unul din cei mai bogăți nu s'a sfiit să ne dea vre-o câțiva tului de cucuruz dintre cei mai slabi, puși anume la o parte pe seama porcilor.

Ei bine, vor zice unii, în tot locul sunt oameni răutăcioși și fără simțeminte nobile, însălbăciți în goană după averi și comori lumești; doar chiar despre unii ca aceștia zice scriptura, că mai iute intră funia prin urechile acului, decât bogății în împărăția cerurilor. Da, da, adevărat le vedem și le știm cu toții toate acestea dar până una alta dau pildă rea și celorlalți, iar pentru ca să și mai scuze și spele nemernicia, încep a și cărti printre oameni asupra pornițiilor bune. Din care motive, și din altele cari nu pot fi înșirate aici, sunt cu mult mai ducătoare la scop taxele anuale, decât colectele.

Pe lângă acele taxe, din singuraticile parohii, s'ar mai putea lua în combinație și taxele aruncate asupra băncilor, respective oferite de ele, cari sume asemenea ar trebui să fie stabile și în proporție cu puterea de viață a respectivei bănci. Să nu se mire nimenea de această idee. În bilanțele băncilor noastre mereu văd sume mari încasate sub poziția «provisiune», care nu e altceva, decât ridicarea procentelor legale dela 8 de demulțori la 18. Ei, dacă poporul nostru, — pentru a căru «bunăstare» și «ajutorare» s'au înființat băncile, — este silit să plătească atâtea sute de mii numai ca «provisiune», nu ar fi nici un păcat, dacă băncile tot pentru binele poporului ar da numai jumătate din sumele încurte pe calea aceasta. La alte «fericiri» și «promovări ale intereselor poporului» bucurios am renunța.

Să revenim însă la obiect. Ce-ace orfelinatele nu pot face, trebuie să facem noi. La tot cazul nu se vor putea crește toți orfanii noștri în aceste institutivitate umanitare; nu se vor putea da tuturor cunoștințele de lipsă și apoi meseria pentru trai, deoarece numărul astor fel de copii e foarte mare. Și, durere, va mai crește.

Iar noi, preoții, învățătorii, notarii și intelectuali ai comunelor, și în urma poziției noastre, și în urma datorinței, dar chiar și în urma simțemintelor noastre umanitare, trebuie să ne nisuiim să scăpăm dela perzare și ruina totală aceste suflete nevinovate.

Eată o cale. Știut este de toți, că poporul nostru în urma conservatismului proverbial de care este stăpânit, nu e aplicat spre meserii, negoț, sau alte ocupațiuni, cari cad afară de cadrele înguste și sărăcioase ale economiei de câmp. Aceasta s'a putut susține în trecut, până când aproape din fieștecare curte a economilor cât de cât cu stare bună ieșiau câte patru sau șase boi, și până când averea imobilă, adică proprietatea de pământ, nu era așa împărțită. Astăzi referințele sunt cu totul

schimbate; în locul boilor vezi vacuțe, iar averea de pământ s'a împărțit în mai multe rânduri între copii. În viitor va fi și mai rău în toate privințele. Dar nu este iertat să ne afle acelea vremuri nepregătiți, căci negreșit am ajunge pradă luptei pentru existență.

Ca să încunjurăm aceasta catastrofă — sau dacă unora terminul acesta li se pare prea aspru, să-i zicem lovitură, — am începe cu orfanii comunelor noastre. Aceia, iar dacă nu toți, unii dintre aceia, cari nu vor putea fi primiți în orfelinatele noastre, vor fi totuși declarați orfani de sub îngrijirea institutivului. Ca atari vor fi dați apoi în seama comitetului parohial, care ar fi îndatorat să se îngrijească de creșterea lor. Câtă vreme vor fi în etate d'a cerceta școala, vor fi denumiți de tutorii ai lor învățătorii, ai căror sfântă datorință va fi, să deie micilor orfani o creștere religioasă-morală, să le deie cunoștințe bune și temeinice, ca să le fie de folos în viața practică. După acest timp tutoratul ar trece asupra epitropiei, care ar fi datorate să deie orfanii la câte o meserie bună sau la negoț. Toate acestea s'ar întâmpla sub supravegherea și cu concursul parohului și al comitetului parohial. De sigur, despre starea lucrului și mersul lui s'ar da an de an raport atât sinodului tractual, — care prin protopresbiter asemenea controlează creșterea orfanilor, — cât și consistorului, sau conducerei orfelinatului, care ca for suprem are dreptul inițiativei și dispunerii în toate chestiile privitoare la orfani. În forma aceasta, sau cel puțin în una asemenea acesteia, s'ar putea porni o acțiune, ale cărei urmări nici nu se pot calcula. Destul că dacă ar reuși, și stând cu trup cu suflet în serviciul cauzei trebuie să reușească, — nu ar fi altă urmare, decât că cu vremea ar urma pilda orfanilor și copiii cu părinți, pentru că nu în zadar s'a zis de cei vechi: exemplum trahunt.

Nu zic, că tocmai în forma aceasta să se rezolve chestiunea, dar afirm, că organizată și bine precizată ar eși cu mult mai bine, ca dacă e lăsată în bălță; și sunt convins, că problemele vitale în rezolvarea lor reușesc mai bine atunci, când în tot locul sunt puse pe aceleași principii, sunt străbătute de disciplină și de unitatea acțiunilor, decât atunci, când aceleași chestiuni sunt rezolvate de unii într'un fel, de alții într'alt fel, iar de cei mai mulți nu se rezolvă de loc. Faceți nițică comparație între acțiunile puterilor centrale și ale celor din antantă și vă veți convinge, că nu totdeauna forța mai mare, bogăția sau alte asemenea bunătați ies învingătoare, ci de cele mai de multeori unitatea în cuget și în acțiuni. De altfel sunt bucurios, dacă ar veni cineva cu o altă propunere mai de viață, căci doar știut este, că precum se pot lămuri și stabili numai prin o discuțiune serioasă.

Trifoi și luternă

4—500 kgr. rămășițe de trifoi și luternă se capătă ieftin cât se mai află în deposit la

DI Mandl Markus.

1—3 (50) Nagyszeben, Honterusgasse 11.

Un taur

certificat, rasă veritabilă, Pinzgau,

și

2 tauri de bivoli

certificați, sunt de vânzare la D-nul

2—2 (48) Ioan Schmidt,
proprietar.

Szászujfalu 25 u. p. Hortobágyfalva (Szebenm.)

In casa mea de comerț află aplicare la moment

O contoaristă

din familie bună, pe lângă condițiuni favorabile. Se recere să posedă limba maghiară sau germană, cursul de contabilitate și practică în afaceri cu mărfuri. Să se adreseze firmei Nicolae Răchitan Săsciori (Szászcsór, Szebenm.)

2—2 (41)

Nr. 215/1917.

(37) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățator în parohia gr. or. română din Fizeș Sănpetru, protopresbiteratul Unguresc, în urma hotărârii comitetului parohial în ședința din 12/25 Februarie 1917 se scrie concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Salarul învățătoresc e: 600 coroane dela popor prin repartițiune, 100 coroane din ajutorul votat dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan pentru susținerea școlii și restul din ajutorul dela stat votat prin rezoluțiunea din 11 Martie 1912, Nr. 8322, cvartir liber în edificiul școlii și folosirea grădinei de 1/4 jugăr.

Doritorii de a ocupa acel post au a-și așterne cererile de concurs la subsemnatul oficiu protopresbiteral în termenul deschis, a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătoare spre a cânta și a face cunoștință cu poporul, a înființa cor și a cânta cu elevii în biserică în toată Dumineca și sârbătoare la sf. liturgie.

Oficiu protopresbiteral gr. or. român al tractului Unguresc în conțelegere cu comitetul parohial.

Fizeș-Sănpetru, 18/31 Martie 1917.

Pavel Roșca,
protopresbiter.

Nr. 43/917. Of. prot.

(183) 3—3

Concurs repetit.

Pentru alegerea de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa II. Ungureni (Nemesbudafalva) din tractul Cetatea-de-peatră, pe lângă reputatului paroh Teodor Buda, prin aceasta în temeiul ordinului consistorial Nr. 9187 Bis din 29 Septembrie 1916 se publică concurs repetit cu termen de 30 zile dela prima apariție.

Emolumentele împreună cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale (pământ, bir, stole și liturgii) și ajuto-

rul ce se va vota din partea P. V. Consistor arhidiecezan din caz în caz, din ajutorul dela stat pentru capelan.

Concurenții să-și înainteze în termenul indicat cererile provăzute cu documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiteral și pe lângă observarea restricțiilor normale în §-ul 330 din regulamentul pentru parohii să se prezinte în zi de sârbătoare în biserică din Ungureni spre a cânta, eventual a și oficia sfânta liturgie.

Lăpușul-Unguresc, la 31 Ianuarie 1917.

Oficiu protopresbiteral gr. or. român al tractului Cetatea-de-peatră în conțelegere cu comitetul parohial din Ungureni.

Andrelu Ludu,
protopop.

Nr. 32/1917

(40) 2—3

Arendare de domeniu.

Domeniul fondului central școlar din districtul Năsăudului, care se află pe hotarul comunei Cianul-mare (Mezősgyűlés, comitatul Turda-Arieș), în estensiune de 1030 jugere, 1204 orgi pătrate, și care stă din arătură, fanaț și pășune, împreună cu edificiul de locuit și edificiul economice se va da pe calea licitației publice în arândă pentru pășune, eventual cultivare pe timp de 3 ani, începând din 24 Aprilie 1918.

Prețul de strigare e statorit în arândă anuală de 18,000 coroane, adică optsprezece mii coroane.

Licitația se ține cu oferte închise, cari trebuie să se trimită până în 4 Iunie 1917 la 4 ore după amiază la subscrierea comisiunii administratoare în Năsăud cu vadiul de 1800 coroane.

Oferentul trebuie să declare în ofertă, că cunoaște condițiile de licitație și de contract, pe cari le primește întru toate.

Condițiile de licitație și de contract se pot vedea în cancelaria fondurilor.

Năsăud-Naszód, din ședința comisiunii administratoare a fondurilor central școlar și de stipendii din districtul Năsăudului ținută la 7 Martie 1917.

Dr. Vasile Pahone m. p.
prezident.

Dr. Ștefan Jarda m. p.
secretar.

A apărut în editura comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane:

R. Ruiz Amado:

Secretul succesului

convorbiri teoretice și practice cu tinerii de 15—20 ani, traducere de Vasile Stan, profesor la seminarul „Andreian”. Cuprinsul: Succesul și fericirea. Problema succesului. Idei atavice. Zeificarea succesului. Zodia. Perioada fatală. Planul de luptă. Nu fumezi? Încă o țigaretă...? Păhărelele de beaură. Vorbele obscene. Steagul celor șapte voinici. Timpul e aur. Lectura. Jocurile. Sportul. Prieteni Cavalierism și Donchișotism. Viermele neadormit. Orientări. O putere... Nobleta adevărată. Inclinările și destoiniciile. Concurența socială. Capitalul celor desmoșteniți. O obiectiune și o părere. Chemarea dumnezeiască. Munca. Impărțirea timpului. Statornicia. Impărțeste ca să învingeri. Puterea de sus Adas: Sfaturile unui părinte către fiul său.

După cum se vede din acest cuprins bogat, Secretul succesului e o contribuție însemnată la literatura noastră pentru tineret, astăzi destul de săracă.

Se află în deposit spre vânzare la **Librăria arhidiecezană din Sibiu**, exemplarul broșat (280 pagini format 8°) cu **200 coroane**.

Revanzătorilor se dă un rabat de 20%.

Salonul de modă pentru pălării Hanna Adleff

Sibiu, strada Honterus Nr. 8.

Reîntoarsă din călătorie unde în persoană am ales pălăriile cele mai admirabile, elegante și mai nouă modele vieneză originale, invit respectuos P. T. Dame să-mi viziteze salonul.

Sibiu, în Aprilie 1917.

Cu toată stima:

Hanna Adleff.

3—3 (36)

„SECAȘANA”, cassă de credit și economii, societate pe acții în Ludoșul- mare (Nagyludas) comitatul Sibiu.

Convocare.

Domnii acționari ai casei de credit și economii «SECAȘANA», sunt invitați prin aceasta în virtutea §. 29 din statutele societății la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Ludoșul-mare la 6 Maiu st. n. 1917, la ora 1 după amiază, în localul băncii, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcțiunii, bilanțul anului 1916 și raportul comitetului de supraveghiere.
2. Aprobarea bilanțului pe anul 1916, distribuirea profitului curat și votarea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghiere.
3. Fixarea prețului marcelor de prezență și a taxei de cărașie pentru membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere.
4. Alegerea alor 2 membri în direcțiune.
5. Eventuale propuneri ale direcțiunii.

Domnii acționari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenți, în conformitate cu §. 32 din statute, sunt rugați a-și depune acțiunile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu 1 oră înainte de începerea adunării la casa societății în Ludoșul-mare, sau cu 3 zile înainte la casa institutelor «Albina», «Porumbăceana» din Porumbacul-inf., «Mărgineana» în Poiana și «Poporul» în Săliște.

Ludoșul-mare, în 13 Aprilie 1917.

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1916.

Active—Vagyon. Mérlegszámla 1916 évi december hó 31-én. Pasive—Teher.

	K f	K f
Cassa în numărare — Pénztár készlete	3,306.68	Capital social 600 bucăți acții à K 100
Cambii de bancă — Bankszerű váltók	87,978.—	— Részvénytőke 600 drb à 100 K
Imprumuturi hipot. — Jelzálogos kölcsönök	15,431.—	— Tartalék
Imprum. pe oblig. cu cavenți — Kötelezővény kölcsönök kezesség mellett	14,020.—	Fondul de rezervă — Tartalék
Acții — Részvények (Érték papirok)	1,600.—	Fondul de pensii — Nyugdíjalap
Capital social neîncasat — Be nem folyt részvénytőke	15,212.—	Fondul de binefaceri și cultural — Jótékony és művelődéstudó
Interese restante — Hátralékos kamatok	12,151.10	Depuneri spre fructif. — Takarékbetétek
		Reescont — Visszleszámitolás
		Diversi creditor — Különbféle hitelezők
		Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék
		Interese transitoare anticipate — Előlegezett átmeneti kamatok
		Profit curat — Tiszta nyereség
1—1 (53)	146,698.78	

Contul Profit și Perdere.

Spese — Kiadás. Nyereség- és Veszteség-számla. Venite — Bevétel.

	K f	K f
Interese: — Kamatok:		Interese: — Kamatok:
pentru depuneri spre fructif. betétek után	2,708.11	dela escont — leszámított váltók után
pentru reescont — visszleszámitolt váltók után	753.64	dela imprumuturi hipotecare — jelzálogos kölcsönök után
pentru alte imprumuturi — más kölcsönök után	1,330.92	dela imprum. pe oblig. cu cavenți — kötelezővény kölcsönök után
Spese: — Költségek:		dela efecte (acții) — érték papirok után
Salare — Fizetések	1,500.—	Provizioni și alte venituri — Jutalékok
Chirie — Házbér	200.—	és más jövedelmek
Spese de birou — Irodai költség	407.80	
Porto postal — Postabér	35.79	
Marce de prezență — Jelenléti díjak	55.—	
Dări: — Adók:		
Directă, comitatensă și comunală — Állami, megyei és községi	1,435.60	
Competințe — Bélyegilleték	8.60	
Profit curat — Tiszta nyereség	2,776.17	
	11,211.63	

Ludoșul-mare, — Nagyludas, la 31 Decembrie 1916.

Ieronim Spornic m. p.,
director executiv — vezér igazgató.

Alexiu Staicu m. p.,
cassar — pénztárnok.

DIRECȚIUNEA: — AZ IGAZGATÓSÁG:

Nicolae Dobrotă m. p., prez.—elnök. Ioan Mărginean m. p. A. Stalou m. p.
I. Spornic m. p. Moisă Popp m. p. Ilie Zidu m. p. Iacob Manuil m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és az intézet könyveivel összhangzásba találtuk.

Ludoșul-mare, — Nagyludas, la 13 Aprilie 1917.

G. Comșa m. p., prez.—elnök. I. Staicu m. p. St. Medeșan m. p. I. Neamțu m. p.